

Trollängens förskolas arbetsplan för rutiner, struktur och förhållningsätt

2021-09-15

Bakgrund

Trollängens förskola har varit verksam som personalkooperativ sedan 1996, våra medarbetare är utbildade barnskötare och förskollärare, personalgruppen är stabil och dynamisk utifrån olika åldrar, erfarenheter och kompetens. Vi har cirka 54 barn fördelade på 4 avdelningar. Avdelningarna heter Lingonskogen, Blåbärsskogen, Trollskogen och Trollskolan.

Förskolans utbildning bygger på den vision och värdegrund som uttrycks i läroplanen för förskolan 2018. Vår barnsyn är att barn är kompetenta och betydelsefulla. Vi ska vara den **bästa språngbrädan för framtida världsmedborgare**. Det gör vi genom att erbjuda pedagogiska verktyg till våra barn för att på bästa sätt skapa förutsättningar för barnens utveckling och lärande där **goda relationer, glädje, inkludering, lustfyllt lärande och inflytande** ska genomsyra utbildningen. Barnet erbjuds goda möjligheter till att utveckla det svenska språket och sitt modersmål – språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Fantasi, nyfikenhet, lek och kreativitet uppmuntras för ett roligt livslångt lärande. Vi skapar även en förståelse för likheter och olikheter hos oss som individer och världens olika kulturer. När barnen bemästrar och utvecklar språket i mötet med andra barn och vuxna skapas glädje hos barnet och tillförsikt om sitt eget jag, vilket bidrar till en god självkänsla.

Trollängens förskolas värdegrund och förhållningssätt

Förskolan arbetar utifrån ett normkritiskt och transparent perspektiv. Vi ska ha en gemensam didaktisk grundsyn som utgår från frågorna *vad, hur, varför, vem* och *när*. Vårt uppdrag är:

”Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barns behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar” (Läroplan för förskola 2018).

Trygga, nära och goda relationer är vår grundsyn då vi anser att resultatet av varje barns lärande och utveckling i förskolan bygger på förmågan att skapa goda relationer mellan vuxna-barn och barn-barn. Barnen bereds möjligheter att bygga upp trygga, spännande, roliga och sanna relationer till sig själva och till andra. Då vi på Trollängens förskola värnar om dessa relationer skapar vi förutsättningar för detta genom kompetenta förskollärare och barnskötare samt fasta vikarier och som tillgodoser barnens behov utifrån deras förutsättningar. På så vis skapar utbildningen möjligheter till barns välbefinnande utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Varje pedagog tar ansvar för att följa och realisera förskolans förhållningssätt och arbetssätt som beskrivs nedan. Trollängens förskola arbetar utifrån ett proaktivt arbetssätt genom våra olika mötesformer såsom reflektionsmöte, avdelningsmöte, APU, planeringsdagar, coachande handledning och utvecklingsgrupper. Vår förskola ska ses med öppenhet och transparens där vi tar ett gemensamt ansvar för varje barn på förskolan oavsett vilken avdelning pedagogen arbetar på. Vi ska se oss som en helhet där varje pedagog är lika viktig och har lika stort ansvar för förskolans utbildning.

Engagemang och närvaro måste vara en förutsättning för att arbeta på Trollängens förskola. Pedagoger som är klara över sin målsättning och som får förutsättningar att utvecklas blir engagerade, närvarande och har ett reflekterande arbetssätt där vi är medvetna om vilka signaler vi sänder med vårt kroppsspråk, tonläge och attityd. *”När vi arbetar med barn är vi delaktiga i deras liv. Det är av stor betydelse att beakta att det man gör är på riktigt, att livet pågår här och just nu. Allt pedagogen tar sig för har en betydelse i ett större sammanhang”* (Årsplanen, s. 47).

Arbetet på Trollängens förskola vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Våra styrdokument är:

- *Läroplanen för förskolan 2018
- *Skollagen
- *FN:s barnkonvention
- *Stockholm stads kommunala riktlinjer

*Socialtjänstlagen

*Trollängens arbetsplan, rutiner, struktur och förhållningssätt

*Trollängens likabehandlingsplan.

Varje medarbetare på Trollängens förskola ska på ett medvetet sätt ansvara och arbeta med arbetsplanen som är vår gemensamma grundsyn för vår utbildningsplats och som ligger till grund för vårt systematiska kvalitetsarbete.

Arbetsätt, rutiner, struktur och förhållningssätt

ÅRSPLAN

Arbetsätt:

Utifrån boken ”Årsplanen – ett sätt att uppnå delaktighet, struktur och glädje i förskolan” har vi skapat en gemensam årsplan för vår förskola. Årsplanen skapar en tydlig struktur för vår förskola där vi kan utläsa årets mötesformer, uppmärksammandet av olika traditioner och gemensamma pedagogiska aktiviteter. Med en gemensam årsplan utgår pedagogernas reflektioner och diskussioner i samförstånd med varandra och varje pedagog vet vad som förväntas. Årsplanen är ständigt under utveckling och varje medarbetare är delaktig i förändringsarbetet och uppdaterar sig kontinuerligt. I och med årsplanen blir arbetet begripligt, hanterbart och meningsfullt – KASAM, känslan av sammanhang.

INTRODUKTION

Målkriterier:

- ▶ Förskolan ska göra det tydligt för nya vårdnadshavare hur förskolans arbetsätt, förhållningssätt samt rutiner ser ut.
- ▶ Pedagogerna ska vara väl förberedda och pålästa om vad och hur (se Trollängens förskolas introduktionsmodell) introduktionen ska gå till.
- ▶ Ansvarspedagogens uppdrag är att ta emot barnet och vårdnadshavare vid första mötet och under introduktionstiden för att skapa trygghet, tillit samt informera om utbildningen.
- ▶ Samverkan mellan avdelningarna. Att i god tid informera vårdnadshavarna om att deras barn ska börja på Blåbärsskogen eller Trollskogen, därefter introducera barnet till sin blivande avdelning. Ha en struktur kring detta samt att vi har överflyttningssamtal.
- ▶ Informationsmöte för alla nya vårdnadshavare och barn.

Arbetsätt:

Under introduktionen är det pedagogerna som har **huvudansvar** för barnet. Introduktionen är en del av den förskoleplanering barnet har. Vårdnadshavare finns visserligen där men det är förskolan som ska ingripa för att hjälpa eller skydda barnet ifall detta behövs. Pedagogerna ska vara väl förberedda och pålästa om vad och hur (se Trollängens förskolas introduktionsmodell) introduktionen ska gå till. Vårdnadshavarna ska ha träffat en pedagog innan introduktionen och före detta tillfälle ska vi ha tydliggjort vårdnadshavarnas och pedagogernas roller. Ansvarspedagogens uppdrag är att ta emot barn och vårdnadshavare vid första mötet och under introduktionstiden för att skapa trygghet, tillit samt informera om utbildningen. Det är förskollärarna som håller i uppföljning- och utvecklingssamtalen. Varje pedagog ansvarar för att göra dokumentationer till portfolio för barnen i den delade barngruppen.

Portfolio: Syftet med barnets portfolio är att göra varje barns lärande överskådligt och ge barnet möjlighet till reflektion, vilket leder till att lärandet blir befast. Metoden syftar till att stärka barnets självförtroende, självkänsla och självtillit. Varje barn äger sin egen portfolio. Därför är det viktigt att den finns tillgänglig på barnets nivå så att de självständigt kan ta fram och läsa den. Syftet är att portfolions innehåll ska se olika ut alltså spegla barnet. I förskolans läroplan (2018) står det att: *”Förskolan ska stimulera barnens kreativitet, nyfikenhet och självkänsla. Barnen ska få möjlighet att förundras och utveckla sin förmåga att utforska, kommunicera och reflektera”*. **Se handledning för portfolio som finns i G-mappen, PORTFOLIO.**

Namn och bild på barnet ska alltid finnas på barnet i alla dess sammanhang **INNAN** barnet börjar sin introduktion, dessa ska också placeras i miljön utifrån barnets perspektiv. Vid dagens aktivitetstavla välkomnas den nya kompiserna med namn och bild på barnet som börjar på Trollängens förskola. Textsnitt på datorn är **Century gothic, storlek 26** och på lärplattan **Quick sand**. Ett bra arbetsätt för att göra våra barn delaktiga i fotograferingen är att vi använder oss av selfiemetoden med lärplattan vid fotografering.

GRUNDUTBILDNING, OMSORG OCH INTEGRITET

Målkriterier:

- ▶ Rutinsituationer ska ses som medvetna undervisningstillfällen för barnen där de ges tid och utrymme att genomföra rutinen med stöttning av pedagogen.
- ▶ Vi har fasta rutiner och tydlig struktur som vi tydliggör genom att vara härvarande pedagoger och visar på förskolans rutiner med konkreta material som bildstöd samt språkförstärkning genom TAKK.
- ▶ Vi arbetar med dagsschema när vi har våra informationssamlingar i de delade barngrupperna för att barnen ska veta vad som förväntas av dem. Dagsschemat besvarar de 7 frågorna.
- ▶ Vi arbetar i delade barngrupper i alla övergångar samt rutinsituationer under hela dagen.
- ▶ När barnen är trygga och har skapat goda relationer kan de ta till sig nya kunskaper

och utvecklas.

- ▶ Varje barn ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan.
- ▶ Vi skapar förutsättningar för barnen att utveckla sin identitet och skapa medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet, samt att respektera andras integritet. Det gäller bland annat i den dagliga omsorgen och i frågor om dokumentation.

Arbetsätt:

Omsorg ska ses utifrån ett kvalitativt perspektiv där omsorg skapar goda sociala relationer som har ett emotionellt värde och att omvårdnad är en utbildning eftersom det utförs i en praktisk handling eller rutinsituation, såsom av- och påklädning. Omsorg handlar om att hitta en tillvaro på förskolan som är anpassad för alla, barn som vuxna. Vi arbetar för att varje barn ska bli trygg avseende sin förskolemiljö och detta gör vi genom att ha fasta rutiner och tydlig struktur som vi tydliggör genom att vara härvarande pedagoger och visar på förskolans rutiner med konkreta material som bildstöd samt språkförstärkning genom TAKK.

Grundutbildningen formas utifrån varje barns behov i samverkan med vårdnadshavare. Vi arbetar i delade barngrupper om 4–6 barn i respektive grupp, vilket bidrar till att varje barn ges möjlighet att uppleva tillfredsställelse och glädje i att göra framsteg, övervinna svårigheter och vara en tillgång i gruppen. Delade barngrupper skapar även förutsättningar för barnens språkande det vill säga att komma till tals för att använda och öva språket, vilket bidrar till att det blir lättare för alla parter att samtala och lyssna på varandra. Vi arbetar i delade barngrupper i alla övergångar och rutinsituationer under hela dagen eftersom det resulterar i att konflikter, missförstånd minskas samt att barnen *LYCKAS* i större utsträckning.

Rutinsituationerna ska utformas av pedagogerna så att barnen får tid och utrymme och därmed får ett starkt lärandeperspektiv som stärker barnens identitet (jag kan själv leda till möjligheter att göra individuella val). Ringklockan Plång och äggklockan ska användas som pedagogiska verktyg för att tydliggöra övergångar för barnen.

Integritet:

Vi ger barnen verktyg till att skapa trygghet och en medvetenhet till sin egen kropp och kompisars integritet genom att sätta ord på känslor, lära sig om sina rättigheter och om kroppsgränser. På så sätt kan förskolan hjälpa barnen att nu eller senare i livet sätta gränser för sin integritet samt berätta om utsatthet. Genom lek, samtal och skapande tillsammans med barnen skapas det förutsättningar för medvetenhet om min och andras integritet. Exempel på olika pedagogiska verktyg som vi använder oss av är **”Liten och trygg”** samt **”Stopp min kropp”**. Vi ska respektera barnens integritet både fysisk och psykiskt, barnen har rätt att hålla sina egna tankar för sig själv om de så vill. Kontinuerligt arbetar vi med att påminna oss själva och varandra om att respektera barnens rätt till sin egen kropp. Vi tar hänsyn till barns rätt till integritet när det kommer till dokumentationerna till dagens aktivitetstavla samt portfolio. Detta gör vi genom att läsa av barnets signaler såsom kroppsspråk, mimik med mera och fråga barnen om de vill vara med på bild. Trollängens förskola arbetar utifrån

förskolebrevet. Vi tar hänsyn till att det enbart är ordinarie personal som byter blöja på barnen. Vid toalettbesök frågar vi barnen hur de vill ha det, t.ex. ska dörren vara öppen eller stängd, vill du ha hjälp med att dra ner byxorna. Vi kramar barnen när de själva vill, vi tvingar oss aldrig på barnen med en kram. Vi vågar se, vågar fråga och vågar agera eftersom det är vårt ansvar som vuxna. Vi är inte rädda för att göra en orosanmälan ifall att vi ser att ett barn far illa, utan vi är måna om barnens säkerhet.

Barninfo:

I vår gemensamma mapp finns det en mapp som heter Barninfo som ska innehålla aktuell information om förhållningssätt avseende barn och t.ex. mediciner, matallergi mm. Det är ansvarspedagogen som ansvarar för att uppdatera informationen till sitt ansvarsbarn och att i samband med uppdateringen skicka ut ett mail till varje pedagog om uppdateringen. Det ska alltid finnas uppdaterade listor över vilka barn som äter vegetarisk, halal, har matallergi synligt, men inte så att någon utifrån kan se detta p.g.a. GDPR lagen.

Planerad och målstyrd undervisning:

Varje dag genomför vi planerad undervisning som är målstyrd utifrån avdelningens finplanering som respektive avdelningars förskollärare ansvarar över att skriva på sin PUT (planering och utvecklingstid). Finplaneringen utgår från förskolans temaarbete som finns i G-mappen – avdelningsmöten - temaarbete inför finplaneringen, vilket vi har för att skapa en likvärdig utbildning för varje barn på Trollängens förskola. De delade barngrupperna ska vara namngivna, pedagogerna synliggör det med att ha sina broscher på sig och gärna med en fysisk leksak som fångar barnens intressen och som dem kan rikta sin uppmärksamhet mot.

Olika samlingsformer:

Så fort som möjligt när vi delar oss i våra delade barngrupper ska varje pedagog ha en informationssamling. Avdelningsvis ska det finnas en dokumenterad struktur för informationssamlingen så barnen får en likvärdig utbildning. På informationssamlingen ska pedagogen berätta med hjälp av ett dagsschema som består av det specialpedagogiska veckodagsschemat samt bildstöd på vad som förväntas av dem fram till lunch. Om samlingsplatsen ligger en bit från där man delar sig i respektive barngrupp då är det viktigt att visa bildstöd på samlingsplatsen innan du som pedagog går dit för att sedan gå igenom dagsschemat. Dagsschemat ska besvara de 7 frågorna.

Musiksamlingen börjar på höstterminen i november. Det temat som tas upp på musiksamlingen ska arbetas med på avdelningarna för att på så vis få en röd tråd och skapa sammanhang för barnen. Det är pedagogernas ansvar på avdelningen att utmana barnen och arbeta vidare med ämnet som väcks intresse om. De barn som vi anser att det blir ett överkrav för att vara med på musiksamlingen ska inte vara med då vi arbetar proaktivt/förebyggande för att våra barn ska **LYCKAS**.

UTVECKLING OCH LÄRANDE

Arbetsätt:

Trollängens förskola arbetar som härvarande pedagoger i delade barngrupper för att främja barnets utveckling och lärande. Pedagogerna är medforskande och delaktiga i barnens lek, utveckling och lärande för att utmana barnen utifrån deras behov och förutsättningar samt att stötta dem under inlärningsprocessen. Genom dokumentationen som görs till dagens aktivitetstavla följer vi upp och dokumenterar barngruppens utveckling och lärande.

Förskolans pedagogiska lärmiljö är skapad för att inspirera till lek, utveckling och lärande. Lärmiljön är ständigt föränderlig och anpassas efter barngruppens intressen, förutsättningar och behov. Avdelningarnas pedagogiska lärmiljö är planerade med avgränsade lekmiljöer, rum i rummen, där barnen kan samspela med varandra. Materialet är tillgängligt och på barnens nivå och det är markerat med bild och text var materialets rätta plats är. Förskolans lokaler är även avskalade och enhetliga när det gäller färg och form som bidrar till en lugn och harmonisk miljö som minskar barnens sinnesintryck.

Exempel på aktiviteter för att stimulera barnens utveckling och lärande:

- *Babblarna
- *TAKK
- *Bildstöd
- *Bertas experiment
- *Förskolans språklighetsbibliotek
- *Drama
- *Utomhuspedagogik
- *Musiksamling
- *Rim och ramsor
- *Sinnesupplevelser
- *Känslor
- *Trygghet och integritet med exempelvis *"Liten och trygg"*
- *Kompisböcker såsom *"Igelkott och Kanin"* som utgår från Barnkonventionen.
- *Barnet ges möjligheter att skapa kulturella upplevelser genom till exempel teater, bibliotek.

TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation):

Pedagogerna ska dagligen använda TAKK, vi har alltid med oss våra händer. Det är motoriskt enklare att göra tecken än att tala verbalt där vi använder fler sinnen än vid tal eftersom vi stimulerar ögonkontakt och uppmärksamhet. Vi hjälper barnen att uppfatta det viktigaste i meningarna som bidrar till att vi talar långsammare, vilket hjälper barnen att få fatt på språket. Detta utgör även en brygga mellan svenska och modersmål. TAKK ersätter inte det verbala språket, utan det förstärker språket.

Trollängens förskolas Tema

Att arbeta med tema är ett pedagogiskt verktyg vi arbetar med för att nå våra målkriterier avseende Trollängens förskolas arbetsplan för rutiner, struktur och förhållningssätt samt

Trollängens SKP (systematiskt kvalitetsarbete i praktiken) som utgår från förskolans läroplan 2018. Se dokumentet: tema inför finplanering.

Dagens aktivitetstavla:

Denna ska ses som en daglig samverkan med förskolans vårdnadshavare. Dokumentationen ska vara uppe på tavlan senast kl.14.00, då den ska finnas tillgänglig när barnen börjar gå hem eftersom dagens aktivitetstavla bidrar till god samverkan och vårdnadshavarna blir delaktiga i barnens utveckling och lärande. Vårdnadshavarna ges möjlighet att samtala med sina barn om vilka aktiviteter som de har haft under dagen på förskolan och vi pedagoger ska ALLTID uppmuntra vårdnadshavarna att läsa tillsammans med sina barn. Detta arbetssätt skapar förutsättningar för barnens kontinuitet, progression, intressen samt att lärandet kan fördjupas och befästas. **Se handledning för dagens aktivitetstavla som finns i G-mappen, DAGENS AKTIVITETSTAVLA.**

NATURVETENSKAP TEKNIK – KEMI – FYSIK – MATEMATIK

Målkriterier:

- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för rum, tid och form, och grundläggande egenskaper hos mängder, mönster, antal, ordning, tal, mätning och förändring, samt att resonera matematiskt om detta.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att upptäcka och utforska teknik i vardagen.
- ▶ Förskolan ska ge barnen förutsättning för att utveckla förståelse för enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen.

Vi arbetar med dessa områden genom till exempel:

- *Bertas kemiska experiment
- *Utforska skuggor med ficklampor
- *Utforskarrummet på Trollskogen
- *Utforska naturen, insekter och växter
- *Plantera och odla i våra pallkragar/odlingslotter
- *Rutan och Randan böckerna
- *Matematikbingo, antalskort, geometriska former memory

LEK ÄR GRUNDEN FÖR UTVECKLING, LÄRANDE VÄLBEFINNANDE

Målkriterier:

- ▶ Leken utvecklar barns inlevelse, imitation, fantasi och bearbetning av intryck. På så sätt kan de bilda sig en uppfattning om sig själva och andra människor.
- ▶ Leken utmanar och utvecklar barnens motorik, kommunikation, samarbete och problemlösning.
- ▶ För barn är det lek i sig som är viktigt. Vi ska ge barnen tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva lekens egenvärde.
- ▶ Genom att vara härvarande som pedagog i barnens lek är det möjligt att stödja

kommunikationen mellan barnen samt förebygga och hantera konflikter.

Arbetsätt:

På Trollängens förskola har lek en central plats i utbildningen eftersom vi anser att *lek är barns sätt att finnas till i världen*. Pedagogernas förhållningssätt i barnens lek är att vara härvarande, engagerade, utmana samt inspirera barnen till lek. Det är viktigt att vi pedagoger är medvetna över *HUR* vi kan stödja och berika barnens lek på varierande sätt samt *HUR* vi kan skapa trygga förhållanden för barnen och ge de goda erfarenheter av leken för att på så sätt utveckla deras lekstyrka och lekkompetens. I leken tränas barnens problemlösning, kommunikation, samarbete och grovmotorik. I leken får barnen även möjlighet att imitera, fantisera och bearbeta sina intryck och erfarenheter och därför är det grundläggande att vi ger barnen tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva lekens egenvärde.

KOMMUNIKATION OCH SKAPANDE

Målkriterier:

- ▶ Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.
- ▶ Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.
- ▶ Barnens miljö innehåller skrift, bild och symboler som ger rika möjligheter till kommunikation.
- ▶ Barnen ska ges tid, rum och ro till eget skapande.
- ▶ Barnen ska få möjlighet att konstruera, forma och skapa genom att använda olika material och tekniker.
- ▶ Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans.

Arbetsätt:

Vi ska dagligen arbeta med högläsning för att utveckla barnens ordförråd, språkförståelse, förmåga att återberätta, uttrycka tankar och ställa frågor. Förskolan har rutiner och arbetsätt för hur barn med annat modersmål än svenska ges förutsättningar att utveckla sitt modersmål. Två gånger per termin har vi aktiviteter kopplade till modersmålsdagen som är planerade avdelningsvis utifrån barngruppens behov och förutsättningar, vilka vi genomför i samverkan med vårdnadshavarna (t.ex. sms, daglig kontakt, hemuppgift).

Avdelningarnas pedagogiska lärmiljöer ska innehålla skrift, bild och symboler som bidrar till att barnen kan samtala med varandra och med oss pedagoger om vad dessa förmedlar för budskap. Det finns även olika material tillgängliga på avdelningarna för barnens skapande och de ska ges tid, rum och ro till detta.

Vi planerar undervisningen samt vår utbildning för att varje barn ska få möjlighet att uppleva, uttrycka sig och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Genom dessa estetiska uttrycksformer får barnet möjlighet att kommunicera på olika sätt.

NORMER, VÄRDEN, KULTUR OCH JÄMSTÄLLDHET

Målkriterier:

- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och livsfrågor i vardagen.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna.
- ▶ I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.
- ▶ Den pedagogiska lärmiljön ska kontinuerligt granskas utifrån förskolans normkritiska checklista.
- ▶ Varje barn ska ges många valmöjligheter att delta i olika aktiviteter för att bredda deras lekmönster och oavsett könstillhörighet ska varje barn ges utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina möjligheter.

Arbetsätt:

På Trollängens förskola arbetar vi med kompostema **”Lika och Olika”** som består av böcker och material som för att utveckla barnens förmåga till empati, omtanke, etiska dilemman samt utveckla förståelse för människors lika värde och mänskliga rättigheter. Vi arbetar även medvetet med sociala samspelelementer såsom turtagning, lyssna in varandra, samarbete, förstå andras perspektiv, göra förlåt och säga stopp.

TAKK och bildstöd blir ett viktigt pedagogiskt verktyg i arbetet med att sätta ord på känslor och behov. Vi arbetar även med vikten av att barnen ska förstå sitt eget värde och att deras behov blir respekterade och tillgodosedda. Högläsning och sagoberättande är också en central del av vår utbildning och ett huvudsakligt pedagogiskt verktyg för att utveckla barnens empati och förståelse för alla människors lika värde. Vi arbetar med material såsom boken *”Barnens planet”* med handledning och *”Barnkonventionen i en låda”* med handledning.

Aktivt och medvetet arbetar vi för att varje barn ska ges många valmöjligheter att delta i olika aktiviteter för att bredda deras lekmönster. Varje pedagog som arbetar på förskolan ska bidra till att barnen oavsett könstillhörighet får utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina möjligheter. Den pedagogiska miljön ska inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intressen utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar.

Vi pedagoger är medvetna om vår egen betydelse för att förmedla normer och värden till barnen (såsom kroppsspråk, röstläge, mimik och barnsyn) och det är viktigt att vi ständigt söker kunskap genom aktuell forskning och fortbildning. Vi strävar efter att alltid ge varje barn bästa förutsättningar i förskolans utbildning och dessa frågor utgör ofta grund för reflektion inom arbetslagen på mötesformer, APU samt planeringsdagar.

HÅLLBAR UTVECKLING

Målkriterier:

- ▶ Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle.
- ▶ Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – ekonomisk, social och miljömässig.
- ▶ En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Barnens åsikter ska tas tillvara i utbildningen och de ska få möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kan barnen utveckla tilltro till sin egen förmåga.

Arbetsätt:

Hållbar utveckling arbetar vi med tillsammans med barnen genom exempelvis avdelningarnas återvinningsstationer, skräpmonstrerna **PLASTIS, PAPPIS, METALLIKA & GLAS-KLARA**, skräpplockardagen som innebär att vi plockar och sorterar skräp, samtalar om vikten av att inte slänga skräp i naturen och att ta hand om vår natur och närmiljö. Barnens välbefinnande arbetar vi med genom exempelvis känslor, drömmar, rättigheter, intressen. Bra böcker som behandlar detta ämne är **”Barnens planet”** samt **”Igelkott och Kanin”** som utgår från Barnkonventionen.

UTOMHUSPEDAGOGIK – HÄLSA – NATURKUNSKAP - BIOLOGI

Målkriterier:

- ▶ Barnen ska få förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer.
- ▶ Varje barn ska ges förutsättningar att utveckla sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för naturkunskap, kunskaper om växter och djur.
- ▶ Vi pedagoger ska vara härvarande i barnens utomhuslekar för att stötta barnen i deras utveckling och lärande, vilket bidrar till barn som blir inspirerade och kreativa i leken som gör att utomhuspedagogiken blir en lustfylld upplevelse för barnen.
- ▶ Barnen ska ges förutsättningar att utveckla kunskap om näringsriktiga måltider och hälsosam livsstil.

Arbetsätt:

Personalen som börjar 7.30 ska **ALLTID** ställa fram leksaker på framsidan och göra gården inbjudande som inspirerar barnen till lek. Varje barn ska ges möjlighet till att vara ute varje dag och få frisk luft, undantagsfall kan ske om det finns ett annat syfte. Det är viktigt att vi pedagoger är förebilder och värnar om förskolans material till exempel ställer in materialet på sin rätta plats. Vi pedagoger ska vara **härvarande** i barnens utomhuslek för att kunna hjälpa och stötta barnen i deras utveckling och lärande och på så vis skapa förutsättningar för trygga och glada barn. Härvarande pedagoger bidrar till barn som blir inspirerade och kreativa i leken som gör att utomhuspedagogiken blir en lustfylld upplevelse för barnen.

Vi arbetar medvetet för att skapa intresse hos barnen kring god hälsa med goda matvanor, rörelselekar och avslappning. Detta gör vi bland annat genom att tillsammans med barnen göra egna grönsakssallader, fruktsallader och nyttiga smoothies. På ett lek- och glädjefullt sätt skapar vi möjligheter för olika rörelselekar och avslappningsaktiviteter som till exempel rörelseuppdrag, hinderbanor, yoga och massagesagor.

Vikten av utomhuspedagogik:

- Skapar bättre förutsättningar för den motoriska förmågan
- Är friskare och har färre sjukdagar
- Får bättre koncentration
- Leker mer variationsrikt och kreativt
- Förbättrar sin (kognitiva) tankeförmåga
- Är mindre stressade
- Får rikare fantasi
- Utvecklar sin självständighet
- Stimuleras till socialt samspel
- Minskar konflikter i barngruppen eftersom kontaktytorna blir större.

BARNNS INFLYTANDE

Målkriterier:

- ▶ TAKK och bildstöd används för att inkludera varje barn att få möjlighet att utöva inflytande oavsett verbal samt kognitiv förmåga.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation.
- ▶ Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för demokratiska principer och förmåga att samarbeta.
- ▶ Barnen är delaktiga i skapandet av våra pedagogiska lärmiljöer.
- ▶ Barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Arbetsätt:

Vi arbetar medvetet för att skapa möjlighet för varje barn att utöva inflytande. Som vi tidigare nämnt arbetar vi i delade barngrupper för att barnet ska kunna uttrycka sina behov, känslor

och åsikter samt att våga ta för sig i trygga situationer. TAKK och bildstöd används för att inkludera varje barn för att de ges möjlighet att utöva inflytande oavsett verbal och kognitiv förmåga. Barnet är delaktig i skapandet av våra lärmiljöer där de visar inflytande över val av material, plats, aktivitet och lek. **Inflytande innebär inte att barnet alltid får bestämma, utan rättigheten att bli lyssnad på och skyldigheten att lyssna på andra.**

Barnkonventionen i en låda är ett inspirationsverktyg om barns rättigheter. Barnen får komma med sina egna bidrag, sina egna upplevelser, erfarenheter, tankar och känslor som kan påverka barnens vardag. Vi arbetar med att synliggöra barnets inflytande för barnet så att de förstår att deras åsikter har betydelse för förskolans utbildning genom att sätta ord på begreppet, skapa förståelse för barnen om vad inflytande betyder. Återkoppling är även viktigt då barnen kan bli medvetna kring att de har påverkan över deras vardag på förskolan.

BARN I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD (BISS)

Målkriterier:

- ▶ Vi arbetar dagligen med TAKK och bildstöd för att inkludera varje barn i utbildningen.
- ▶ Förskolan strävar efter att alla barn oavsett stödbehov ska få uppleva tillfredsställelsen att göra framsteg, övervinna svårigheter och att de är en tillgång i gruppen.
- ▶ Vi utformar förskolans utbildning utifrån barn i behov av särskilt stöd och ge särskilt stöd till de barn som av olika skäl behöver det i sin utveckling.

Arbetsätt:

Vi har utifrån NPF (neuropsykiatriska funktionsvariationer) anpassat vår förskola med rutiner och struktur för att särskilt uppmärksamma om barn av olika skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling. Detta gör vi genom att planera, observera, dokumentera, följa upp och utvärdera om stödinsatserna är tillräckliga och fungerar för respektive barn. Vi tar hänsyn till både det enskilda barnets behov och till att utbildningen kan behöva omorganiseras vid planering av miljö och stödinsatser. När det arbetar en vikarie på avdelningen ska den ALDRIG ha ett barn i behov av särskilt stöd (gäller både de vi anser är biss och de som har uttalad diagnos).

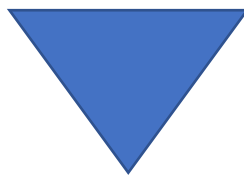
Vår förskola strävar efter att varje barn oavsett stödbehov ska få uppleva tillfredsställelsen att göra framsteg, övervinna svårigheter och att de är en tillgång i gruppen. *Inkludering är att värdesätta varje barn precis som han eller hon är. Att se möjligheter i olikheter istället för problem.* Om ett barn har en funktionsvariation exempelvis ADHD eller autism så är det inte ett problem utan en möjlighet att utveckla vårt arbetsätt, tänka i nya banor samt ifrågasätta hur vi arbetar på förskolan för att inkludera varje barn utifrån hans behov och förutsättningar. Ett inkluderande förhållningssätt leder automatiskt till att det blir mycket lättare att arbeta med människors lika värde och rättigheter i praktiken.

Vi arbetar **proaktivt** vilket innebär att vi reflekterar och analyserar vilka situationer där barn i behov av särskilt stöd utsätts för överkrav. Överkrav betyder att kravet i stunden överstiger de förmågor och färdigheter som utvecklats hos barnet. Överkrav leder till problemskapande beteenden och dåligt självförtroende. Därför är det vårt ansvar att skapa situationer där barn i

behov av särskilt stöd LYCKAS för att forma barn som känner sig värdefulla och utvecklar god självkänsla. Om barnet misslyckas i en situation beror det INTE på barnet, utan på pedagogens förhållningssätt och bemötande, därför krävs det att vi pedagoger är sociala uppfinnare/detektiver för att hjälpa barnet att lyckas.

Vi utformar förskolans utbildning utifrån barn i behov av särskilt stöd:

Förskolans barn

Barn i behov av särskilt stöd

DIGITAL KOMPETENS

Målkriterier:

- ▶ Utbildningen ska också ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen.
- ▶ Barnen ska ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att de på sikt ska kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.
- ▶ Vi arbetar med digitala verktyg utifrån förskolans policy och förhållningssätt för lärplattan.
- ▶ Adekvat digitalisering är en grundläggande färdighet och demokratisk rättighet som möjliggör inkludering i samhället.

Arbetsätt:

Som pedagoger ska vi alltid använda oss av de didaktiska frågorna **vad, hur, när och varför** när vi använder oss av lärplattan som ett pedagogiskt verktyg i utbildningen. Lärplattan ska bidra till **lärande och meningsskapande** hos barnen, därav är det viktigt att vi pedagoger är medvetna om syftet när vi låter barnen använda lärplattan. Vi ska konstruktivt kunna ifrågasätta varandra avseende lärplattan och du som pedagog ska kunna förklara det pedagogiska syftet av användandet. Obs, var aktsam med användandet då påverkar anknytningen, språkutvecklingen, inlärningen och kreativitet negativt. Barn under 2 år bör enligt forskningen undvika skärmtid men man vet med säkerhet att det passiviserar barnens mänskliga interaktion och fysiska aktivitet.

Förslag på hur vi kan arbeta med digitalisering:

- *Analog programmering – barnen får träna på att skapa stegvisa instruktioner (finns bra konkreta pedagogiska tips i boken *"Digitalitet i förskolan"*).
- *Använda musik som förstärkning anpassat till leken t.ex. läskig musik till monsterleken.
- *Ta bild på t.ex. en myra och sen utforska myrans detaljer genom att förstora eller förminska bilden. Finns även en förstöringsapp som heter *"Magnifier"* till apple och *"Förstoringsglas"* till android.

*Barnen kan spela in olika sagor utifrån bilder eller videofilmer genom appen ”imovie” på apple och ”movie maker” på android.

*Skapa musik med makey makey – tillvägagångssätt klicka på länken:

<https://www.youtube.com/watch?v=Y61rXEnlRQ>

* Projektor – aktiviteter där vi projicerar olika miljöer. För insperation klicka på länken [Kreativ projicering i förskolan | Förskoleforum \(forskoleforum.se\)](http://www.forskoleforum.se)

FÖRSKOLA OCH HEM

Målkriterier:

- ▶ Vi pedagoger på förskolan ska se till att alla föräldrar blir sedda och lyssnade till och skapa en struktur så att det sker i vår dagliga kontakt.
- ▶ Vi ska berätta för föräldrarna om den pedagogiska utbildningen och konkret och handfast visa på deras barns utveckling och lärande med hjälp av dagens aktivitetstavla och barnets portfolio.
- ▶ Vi ska se till att vi framhåller vår likabehandlingsplan och vikten av att barnen ska ha en grundtrygghet (grundutbildning-omsorg) vilket är en förutsättning för barnens utveckling och lärande.

Arbetssätt:

Varje gång ett nytt barn börjar på förskolan har vi vårdnadshavaraktiv introduktion. Detta för att ge vårdnadshavarna möjlighet till delaktighet i utbildningen och få en inblick i hur en dag på förskolan kan se ut med rutiner samt aktiviteter. Syftet med introduktionen är även att pedagogerna ska bygga upp en god relation till barnet och vårdnadshavarna. Förskolan samverkar även med hemmet genom daglig dialog, dagens aktivitetstavla, månadsbrev, föräldramöte, uppföljningssamtal, utvecklingssamtal samt vid traditioner till exempel lucia, gårdsfest och öppet hus. Ledningen skickar även ut information om förskolans utbildning på höst- och vårterminen. Dagligen ska det äga rum en föräldrakontakt där det är pedagogens ansvar att upprätthålla goda relationer till varje vårdnadshavare och återkoppla till de dagliga aktiviteterna genom till exempel dagens aktivitetstavla. På respektive avdelning hänger det en förslagslåda i hallen där vårdnadshavarna ges möjlighet att ha inflytande över deras barns utbildning.

ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN

Målkriterier:

- ▶ Vi bokar in en träff med berörd skolpersonal som kommer till förskolan, där visar barnen deras portfolio för att med egna ord berätta vad de har gjort, lekt och lärt sig under sin tid på förskolan.
- ▶ Vi pedagoger berättar lite kort för skolpersonalen som kommer och besöker oss om barnens individuella behov, förutsättningar och utvecklingsområden.
- ▶ När vi träffar berörd personal från skolan ger vi de en sammanfattning av barnets utbildning på förskolan (förskollärare ansvarar för att skriva denna) som de får med sig för att på så vis ha information kring innehållet i vanligtvis den fyra års långa

utbildningen som barnet har med sig när hen börjar i förskoleklass.

Arbetsätt:

Avdelningen Trollskolan arbetar skolförberedande med syfte att inrikta sig särskilt på ett skolförberedande förhållningsätt och arbetsätt. Det vill säga vad som förväntas av ett barn i ett klassrum exempelvis räkna upp handen, stå på led, ta mat från en buffé, skriva sitt namn, kunna sina personliga uppgifter såsom efternamn, adress samt ämnesdidaktik (naturvetenskap, teknik, matematik mm.). Vi har även utvecklat former för att avrunda och avsluta förskoleperioden inför varje barns övergång till förskoleklassen. Förskolan lägger även vikt vid att förbereda barnet mentalt inför den kommande övergången till förskoleklass. Vi berättar lite kort för skolpersonalen som kommer och besöker oss om barnens individuella behov, förutsättningar och utvecklingsområden. Med vårdnadshavarnas tillåtelse överför vi information om barn i behov av särskilt stöd till de nya pedagogerna/lärarna. När vi träffar berörd personal från skolan ger vi de en dokumenterad sammanfattning av barnets utbildning på förskolan som de får med sig för att på så vis ha information kring innehållet i vanligtvis den fyra års långa utbildningen som barnet har med sig när hen börjar i förskoleklass. Som avslut får varje barn med sig sin portfolio hem för att minnas tiden i förskolan och vilka förmågor hen har utvecklat och lärt sig. Barnen får även ett avslutningsdiplom med konkreta material som symboliserar framtiden.